

Erot Ruotsin ja Suomen viennissä

Terhi Maczulskij

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
terhi.maczulskij@etla.fi

Katariina Nilsson Hakkala

Filippiinien yliopisto
katariina.nilssonhakkala@gmail.com

Suosittelava lähdeviittaus:

Maczulskij, Terhi & Nilsson Hakkala, Katariina (16.10.2023). ”Erot Ruotsin ja Suomen viennissä”.

ETLA Muistio No 125.
<https://pub.etla.fi/ETLA-Muistio-Brief-125.pdf>

Tiivistelmä

Finanssikriisin jälkeen Suomen vienti on laahannut Ruotsin viennin perässä. Tässä tutkimuksessa on vertailtu viennin tuotekohtaisten kysyntäsokkien vaikutuksia Ruotsin ja Suomen vientimenestykseen ja yritysten toimintaympäristöön. Tutkimus on tehty hyödyntäen 15 vuoden seurantajakson kattavaa aineistoa Suomen ja Ruotsin teollisuuden vientiyrityksistä. Tutkimus osoittaa, että suomalaiset ja ruotsalaiset vientiyritykset reagoivat keskimäärin samalla tavoin kansainvälisen kaupan muutoksiin. Esimerkiksi, positiiviset tuotekohtaiset kysyntäsokit ovat lisänneet yritysten kokonaisvientiä ja vähentäneet niiden riskiä poistua vientimarkkinoilta. Myös taloudellisesti vahvemmat yritykset ovat pärjänneet kansainvälisen kaupan turbulensseissa taloudellisesti heikompia yrityksiä paremmin.

Suomalaisten ja ruotsalaisten vientiyritysten välillä löytyy myös eroavaisuuksia. Taloudellisesti vahvemmat ruotsalaiset yritykset ovat pystyneet vaimentamaan negatiivisten vientisokkien vaikutuksia lisäämällä sekä vientituotteiden että vientimaiden määrää vuosien 2007–2014 välisenä aikana. Vastaavia sopeutus-toimia ei kuitenkaan havaita suomalaisten yritysten osalta. Nämä eroavaisuudet voivat osin selittää sen, miksi suomalaisten ja ruotsalaisten yritysten vienti on erkaantunut finanssikriisin jälkeisenä aikana Ruotsin hyödyksi.

Abstract

The Consequences of Export Demand Shocks in Swedish and Finnish Exporters

After the financial crisis, Finland's exports have lagged behind Sweden's exports. This study analyzes how firms with different financial strength respond to demand shocks in their export markets. We utilize unique administrative datasets of Swedish and Finnish firms matched with national customs data over a period of 15 years, which allows us to analyze the effects of several macroeconomic shocks affecting export product demand and performance of exporting firms. We find that financially stronger export firms are better positioned during both positive and negative demand shocks, suffering less from the negative shocks, benefiting more from the positive shocks.

While our results suggest that Swedish and Finnish firms tend to respond similarly to different export demand shocks, there are some salient differences in their survival strategies. While the financially stronger Swedish firms expanded their product lines and market areas, the Finnish firms did not make such adjustments during the 2007–2014 period of negative export demand shocks. The differences in the survival strategies could provide one explanation why the growth of Finnish exports has diverged from the Swedish exports since the financial crisis.

KTT, FM, dosentti **Terhi Maczulskij** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimuspäällikkö, Yrjö Jahnessonin säätiön tutkimusjohtaja sekä IZA:n Research Fellow.

KTT **Katariina Nilsson Hakkala** on Filippiinien yliopiston tutkimusprofessori ja Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen Research Fellow.

Ph.D. **Terhi Maczulskij** is a Chief Research Scientist at ETLA Economic Research, a Research Director at the Yrjö Jahnesson Foundation and a Research Fellow at IZA.

Ph.D. **Katariina Nilsson Hakkala** is a Professional Fellow at the School of Economics, the University of the Philippines Diliman and a Senior Research Fellow at the ETLA Economic Research.

Kiitokset: Muistio perustuu tutkimukseen: Nilsson Hakkala, K., Maczulskij, T. & El-Sahli, Z. (2023). Firm-level Consequences of Export Demand Shocks: Swedish and Finnish Exporters, ETLA Working Papers Nro 108. Muistio on osa TT-säätiön ja Business Finlandin rahoittamaa hanketta.

Acknowledgements: This brief is based on: Nilsson Hakkala, K., Maczulskij, T. & El-Sahli, Z. (2023). Firm-level Consequences of Export Demand Shocks: Swedish and Finnish Exporters, ETLA Working Papers No 108. The authors thank TT-Fund and Business Finland for funding.

Avainsanat: Vientikilpailu, Taloudellinen vahvuus, Yritystason aineisto, Kauppavirrat

Key words: Export competition, Financial strength, Firm-level, Trade flows

JEL: F14, F61, L11, L25, D22

Suomen vienti laahaa Ruotsin perässä

Suomen ja Ruotsin vienti kiihtyi Kiinan liittyessä WTO:hon vuonna 1999. Liki 60 prosenttia Suomen teollisuuden kasvusta tuli elektroniikkateollisuudesta ja noin 20 prosenttia metalliteollisuudesta (Holmström ym., 2014). Ruotsin teollisuussektorin tuottavuuskasvu puolestaan oli maailman kärkipaikalla keskimäärin 5 prosentin vuosittaisella arvonlisän kasvulla. Finanssikriisin puhjettua viennin romahdus oli jopa kokonaistuotannon laskua suurempi. Kansainvälisen talouden kysynnän lasku vaikutti negatiivisesti niin Suomen kuin Ruotsinkin kokonaisvientiin (kuvio 1).

Finanssikriisin jälkeen erot kahden naapurimaan viennissä alkoivat kuitenkin kasvaa. Ruotsi pystyi monien muiden kehittyneiden maiden tapaan palautumaan viennin kasvu-uralle, kun taas Suomen vienti ei ole vieläkään saavuttanut finanssikriisiä edeltävää tasoa. Globaalin finanssikriisin aikana Suomen bkt tippui liki 9 prosenttia, kun vastaava luku Ruotsissa oli vajaat 5 prosenttia. Suomen kokonaistuotannon laskusta merkittävä osa liittyi Nokia-vetoisen ICT-klusterin sulamiseen ja paperiteollisuuden kysynnän laskuun Euroopassa. Suomen ja Ruotsin viennin eroihin on myös vaikuttanut yksikkötyökustannusten nousu, kun Suomessa toteutettiin vuosina 2008–2009 keskimäärin 4–5 prosentin palkankorotukset globaalista kriisistä ja bkt:n romahduksesta huolimatta. Erityisesti vuoden 2009 jälkeen Suomen yksikkötyökustannukset ovat nousseet Ruotsia nopeammin, mikä on myös johtanut kustannuskilpailukyvn heikentymiseen. Makrotaloudellisten kriisien aikana myös omasta rahapolitiikasta on ollut Ruotsille suhteellinen etu Suomeen nähden (Korkman & Suvanto, 2015).

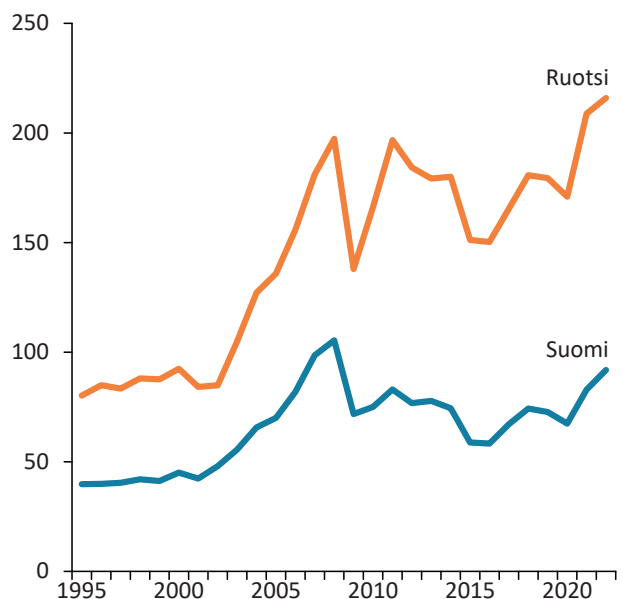
Useat makrotaloudelliset tekijät voivat selittää osan Suomen ja Ruotsin viennin välisistä eroista. Viennin muutokset tapahtuvat kuitenkin yksittäisissä yrityksissä, joten tässä muistiossa esitellään keskeiset tulokset tutkimuksesta, jossa tarkasteltiin viennin kysyntäsokin vaikutuksia suomalaisten ja ruotsalaisten vientiyritysten menestymiseen. Yksityiskohtaisemmat tulokset ja yksityiskohdat löytyvät julkaisusta ”Firm-level Consequences of Export Demand Shocks: Swedish and Finnish Exporters. Etna Working Papers No 108.”

Positiivinen kysyntäsokki lisää yritysten vientiä

Tutkimusaineiston pohjana on käytetty suomalaisia ja ruotsalaisia yrityskohtaisia rekisteriaineistoja vuosille 1999–2014. Tullin tiedot yritysten viennistä on yhdistetty rekisteripohjaisiin paneeliaineistoihin, jotka kattavat tiedot muun muassa yritysten tilinpäätöstiedoista ja muista taustakohtaisista muuttujista. Analyysissa keskityimme vähintään 20 työntekijän vientiyrityksiin, jotka toimivat teollisuussektorilla. Analyysin kannalta on hyödyllistä tarkastella kansainvälisessä kaupassa tapahtuvien muutosten vaikutuksia yritysten menestymiseen ennen ja jälkeen finanssikriisin. Tätä varten analyysi on tehty erikseen kahdelle eri tutkimusperiodille: 1999–2007 ja 2007–2014.

Viennin kysyntäsokin mittaamisessa hyödynnetään uusinta taloustieteen kirjallisuudessa esitettyä mittaria (Aghion ym., 2022).¹ Tilastollisen mallin oletuksena on löytää kansainvälisessä kaupassa tapahtuvien muutosten syy-seuraussuhteet suomalaisten ja ruotsalaisten vientiyrityksen menestymiseen. Keskeisimmät yrityskohtaiset

Kuvio 1 Suomen ja Ruotsi hyödykkeiden vienti 1995–2022, USD

Lähde: World Development Indicators.

menestyksen mittarit ovat viennin kokonaismäärä (euroa tai Ruotsin kruunua), vientituotteiden lukumäärä, vientimaiden lukumäärä sekä yrityksen riski poistua vientimarkkinoilta. Lisäksi tarkastelemme kokonaismyyntiä, henkilökunnan lukumäärää ja työn tuottavuutta.

Tulokset osoittavat, että viennin kysyntäsokki vaikuttaa keskimäärin samalla tavalla suomalaisten ja ruotsalaisten teollisuusyritysten vientiin, mutta vaikutukset ovat suurempia Suomessa kuin Ruotsissa. Positiivinen kysyntäsokki on lisännyt yritysten kokonaisvientä ja vähentänyt yritysten riskiä poistua vientimarkkinoilta. Finanssikriisin jälkeisenä aikana negatiivinen kysyntäsokki on myös vähentänyt yritysten kokonaisvientä ja lisännyt riskiä poistua vientimarkkinoilta. Lisäksi tutkimustulokset osoittavat, että positiivisen kysyntäsokin seurauksena suomalaiset ja ruotsalaiset yritykset ovat supistaneet vientimaidensa määrää merkittävästi.

Suomalaisten ja ruotsalaisten yritysten välillä havaitaan myös eroja siinä, kuinka yritykset reagoivat viennin kysyntäsokkeihin. Vuoden 2007 jälkeen ruotsalaiset yritykset pystyivät laajentamaan vientituotteiden ja vientimaiden lukumäärää negatiivisen sokin seurauksena mutta suomalaiset yritykset eivät. Ruotsalaiset vientiyritykset myös supistivat vientituotteiden lukumäärää positiivisen sokin seurauksena. Aikaisempi tutkimuskirjallisuus osoittaaakin, että kansainvälisen kaupan ja kilpailun kiihtyessä yritykset voivat sopeuttaa toimintaansa tekemällä muutoksia tuoteportfolioihinsa (kuten tiputtamalla marginaalituotteita pois tuotannosta) tai kohdentamalla myyntiä tärkeimpiin vientituotteisiin sekä maihin, joissa on parempi kilpailuasetelma (Mayer ym., 2014; Nilsson Hakkala & Pan, 2019).

Yrityksen maksuvalmiudella on merkitystä

Yrityksen taloudellinen vahvuus on yhteydessä siihen, miten yritykset pystyvät sopeuttamaan toimintaansa kansainvälisessä kaupassa tapahtuvien muutosten seurauksena. Yritysten taloudellista vahvuutta on mitattu maksuvalmiudella (current ratio) ja omavaraisuusasteella. Tulokset osoittavat, että taloudellisesti vahvemmat

yritykset pärjäävät kansainvälisen kaupan turbulensseissa taloudellisesti heikompia yrityksiä paremmin. Suomalaisten ja ruotsalaisten vientiyritysten välillä löytyy myös eroavaisuuksia. Taloudellisesti vahvemmat ruotsalaiset yritykset ovat pystyneet vaimentamaan negatiivisten kysyntäsokkien vaikutuksia lisäämällä niin vientituotteiden kuin vientimaidensakin määrää vuosien 2007–2014 välisenä aikana. Kansainvälinen tutkimus on myös osoittanut, että vientiyritysten lainansaannin rajoitteet heikentävät yritysten pyrkimyksiä osallistua uusille markkinoille ja kehittää uusia vientituotteita (Manova ym., 2015; Muüls, 2015). Vastaavia sopeutustoimia ei kuitenkaan havaita suomalaisten yritysten osalta. Nämä eroavaisuudet voivat osin selittää sen, miksi suomalaisten ja ruotsalaisten yritysten vienti on erkaantunut finanssikriisin jälkeisenä aikana Ruotsin hyödyksi.

Viite

- ¹ Menetelmä nojaa oletukseen, että viennin kysyntäsokki on yrityksen näkökulmasta eksogeeninen muuttuja. Oletetaan, että suomalainen yritys on alun perin vienyt tuotetta s vientimaahan j . Yksittäinen suomalainen yritys f kohtaa viennin kysyntäsokin, mikäli vientimaan j tuonti maailmanmarkkinoilta vientituotteesta s muuttuu kahden ajankohdan välillä.

Kirjallisuus

Aghion, P., Bergeaud, A., Lequien, M. & Melitz, M. (2022). The heterogenous impact of market size on innovation: Evidence from French firm-level exports. *The Review of Economics and Statistics*, 1–56.

Holmström, B., Korkman, S. & Pohjola, M. (2014). *The nature of Finland's economic crisis and the prerequisites for growth*. Memorandum. Economic Council of Finland.

Korkman, S. & Suvanto, A. (2015). Finland and Sweden in a Cross-Country Comparison. *Reform capacity and macroeconomic performance in the Nordic countries*, edited by Torben M. Andersen, U. Michael Bergman, Svend E. Hougaard Jensen, p. 278-305, ISBN: 9780198717102.

Manova, K., Wei S-J. & Zhang, Z. (2015). Firm exports and multinational activity under credit constraints. *The Review of Economics and Statistics* 97, 574–588.

Mayer, T., Melitz, M. & Ottaviano, G. (2014). Market size, competition, and the product mix of exporters. *American Economic Review* 104 (2): 495–536.

Muúls, M. (2015). Exporters, importers and credit constraints. *Journal of International Economics* 95, 333–343.

Nilsson Hakkala, K. & Pan, Y. (2019). Emerging trade battlefield with China: Export competition and firm's coping strategies. Etlä Working Papers No 71.

ETLA

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

ETLA Economic Research

ISSN-L 2323-2463
ISSN 2323-2463

Kustantaja: Taloustieto Oy

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki
